

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Романов Леонід Анатолійович

УДК [377:629.33.083] (043.5)

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ
РОБІТНИКІВ АВТОТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ ДО ЗАСТОСУВАННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ВИРОБНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти
01 «Освіта/Педагогіка»

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України.

Науковий керівник –

доктор педагогічних наук, професор
ПЕТРЕНКО Лариса Михайлівна,
Державний заклад вищої освіти
«Університет менеджменту освіти»,
кафедра професійної і вищої освіти,
професор.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
КОВАЛЬЧУК Василь Іванович,
Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра
Довженка, кафедра професійної освіти
та технологій сільськогосподарського
виробництва, завідувач;

кандидат педагогічних наук
ГОМЕНЮК Дмитро Васильович,
Навчально-науковий центр професійно-
технічної освіти НАПН України,
директор.

Захист відбудеться «29» квітня 2021 року о «14.00» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.062.15 у Національному авіаційному університеті за адресою: 03058, м. Київ, пр. Любомира Гузара, 1, к. 1.209.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці та на веб-сайті Національного авіаційного університету за адресою: 03058, м. Київ, пр. Любомира Гузара, 1.

Автореферат розісланий «29» березня 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. В. Ладогубець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Соціально-економічні зміни в житті українського суспільства, зумовлені цифровою трансформацією сучасного виробництва, висувають нові вимоги до підготовки фахівців різного профілю. Темпи цифровізації та використання технологій Industry 4.0 у виробничих процесах, зокрема в автотранспортній галузі, потребують кваліфікованих робітників зі сформованою готовністю до застосування інноваційних виробничих технологій, що актуалізує необхідність вирішення означеної проблеми в закладах професійної (професійно-технічної) освіти з урахуванням потреб ринку праці шляхом оновлення змісту, форм, удосконалення методів організації освітнього процесу.

Вихідні концептуальні положення щодо підвищення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників визначено в міжнародних документах: Лісабонській конвенції про визнання кваліфікацій (1997), Копенгагенській декларації (2002), Брюггському комюніке (2010), стратегії «Європа – 2020» (2011), відображено в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 рр. (2013), Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015), Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду на період до 2020 р. (2017), Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства (2018), Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта на період до 2027 року (2019); закріплено в Законах України «Про освіту» (2017), «Про професійно-технічну освіту» (1998). Водночас досягнення належного рівня якості підготовки майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі гальмується недостатньою розробленістю методик формування в них готовності до застосування інноваційних виробничих технологій у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О).

Науково-теоретичними основами розв'язання цієї проблеми є праці вітчизняних та зарубіжних учених, якими визначено: філософські засади сучасної освіти (І. Зязюн, В. Кремень, В. Лутай, П. Саух та ін.), теоретичні основи розвитку професійної освіти (С. Батишев, С. Гончаренко, Р. Гуревич, Н. Ничкало, В. Олійник, В. Радкевич, Л. Сергеева, О. Щербак та ін.), концепції і моделі реалізації компетентнісного підходу в закладах освіти (Г. Артюшин, П. Лузан, Н. Ладогубець, Е. Лузік, Л. Петренко, Л. Пуховська, В. Ягупов та ін.); психолого-педагогічні аспекти формування професійно значущих якостей майбутніх фахівців у закладах освіти (Н. Арістова, М. Артюшина, Л. Єршова, В. Ковальчук, Н. Кулалаєва, В. Семиченко, Г. Романова, М. Пригодій та ін.); організаційно-педагогічні умови професійного розвитку керівників і педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти (В. Купрієвич, Л. Комісарова, Н. Самойленко, Л. Шевчук, О. Юденкова та ін.), чинники забезпечення якості професійної підготовки кваліфікованих робітників у транспортній галузі (Л. Герганов, Д. Гоменюк, О. Дубініна, В. Динько, А. Кононенко та ін.).

Однак поза увагою науковців залишилися вкрай важливі питання формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій. Зазначене ускладнюється низкою суперечностей, що потребують розв'язання, а саме, між:

– зростаючим попитом підприємств автотранспортної галузі на кваліфікованих робітників, здатних працювати в умовах швидкого оновлення виробництва, та недостатнім рівнем їхньої готовності до застосування інноваційних виробничих технологій;

– потребою в оновленні змісту, використанні сучасних форм, методів, технологій підготовки кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій та невідповідністю існуючих у закладах професійної (професійно-технічної) освіти методик навчання, які би цьому сприяли;

– необхідністю поетапного формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій та браком методичних рекомендацій, які б забезпечували цей процес у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Актуальність досліджуваної наукової проблеми й недостатнє її розв'язання в сучасній педагогічній теорії та практиці, а також необхідність вирішення викладених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: **«Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в рамках науково-дослідних тем лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України «Вдосконалення особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті» (РК №0113U003045), «Методичні засади розроблення проєктних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрної, будівельної, автотранспортної галузей» (РК №0116U004143).

Тема дисертації затверджена вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (протокол №4 від 14 листопада 2014 року) та узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол №6 від 7 червня 2014 року).

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити модель формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження:**

1) проаналізувати наукову літературу та педагогічну практику з досліджуваної проблеми, визначити суть і структуру готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій;

2) визначити педагогічні умови формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій;

3) спроектувати модель формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій;

4) розробити методику підготовки майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій та через її апробацію експериментально перевірити ефективність запропонованої моделі;

5) підготувати і впровадити методичні рекомендації щодо формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій.

Об'єкт дослідження: професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі.

Предмет дослідження: формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій.

Для досягнення поставленої мети та розв'язання завдань дослідження було використано комплекс **методів дослідження**, зокрема:

теоретичні: аналіз наукової, методичної літератури, включаючи психологічні, педагогічні та навчально-методичні джерела з проблем професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі – для визначення базових положень дослідження; вивчення нормативних і методичних документів щодо організації професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі, теоретичні та дослідні дані з проблем навчання і виховання учнів ЗП(ПТ)О – для систематизації теоретичних матеріалів з досліджуваної проблеми; моделювання – з метою проектування моделі формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій;

емпіричні: спостереження за навчально-виховною діяльністю, аналіз її результатів, бесіди, тестування, анкетування, інтерв'ювання учнів, самооцінювання, експертне оцінювання – для виявлення рівнів сформованості компонентів готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний етапи) – з метою перевірки ефективності впровадження моделі формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій;

статистичні: критерій χ^2 – для обробки та інтерпретації результатів експериментального дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *вперше*:

– спроектовано та теоретично обґрунтовано модель формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій, що включає проактивний, концептуальний, змістовий, функціональний і результативний блоки, визначає функції, етапи і складові формування означеної готовності; характеризується конкретизацією мети, наукових підходів, принципів, а також педагогічних умов її реалізації (підвищення мотивації учнів до оволодіння інноваційними виробничими технологіями; доповнення змісту навчання знаннями і вміннями щодо застосування інноваційних виробничих технологій; розроблення та впровадження методики формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до

застосування інноваційних виробничих технологій; створення інноваційно-розвивального середовища для формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій);

– розроблено та апробовано методика формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій, що виконує інноваційну, розвивальну, виховну, пізнавальну, інтерактивну, оцінну функції; реалізується у процесі загальнопрофесійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, а також позанавчальної роботи на ціле-мотиваційному, змістовно-процесуальному, контрольньо-рефлексивному етапах, що відображають: динаміку розвитку потреб і цінностей професійного самовдосконалення, суб'єктних якостей та інноваційних властивостей, формування знань, умінь і навичок застосування інноваційних виробничих технологій;

удосконалено діагностичний інструментарій для дослідження готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій відповідно до розроблених критеріїв і показників: детермінаційного (прагнення, внутрішня мотивація до застосування інноваційних виробничих технологій, потреба у професійному самовдосконаленні; професійні цінності), поведінкового (активність щодо оволодіння інноваційними виробничими технологіями, проактивність щодо професійного самовдосконалення; інноваційні властивості, здатність до групової взаємодії, рефлексія), когнітивного (розуміння суті і специфіки ІВТ, здатність охарактеризувати та пояснити процедури їх застосування, усвідомлення відповідних вимог) та операційного (вміння і навички щодо застосування інноваційних виробничих технологій; відповідність дій та вчинків вимогам до їх застосування, здатність до вдосконалення операцій у застосуванні ІВТ);

подальшого розвитку набув зміст поняття «готовність майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій»; розвиток полягає в конкретизації мотивів, цінностей, професійно важливих якостей, знань, умінь, навичок щодо вдосконалення інноваційних виробничих технологій.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні та впровадженні в освітній процес ЗП(ПТ)О методичних рекомендацій із формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій; навчально-виховних проєктів «Моя професія найкраща», «Створимо СТО своєї мрії», «Веб-квест «Обережно: автомобіль»; навчальних програм: тренінг-курсу «Інноваційна поведінка» – для учнів ЗП(ПТ)О, спецкурсів «Освітні веб-квести: від ідеї до практики», «Використання соціальних мереж у педагогічній практиці», тем «Створення освітніх веб-квестів», «Кібер-полювання та мультимедійний альбом як типи інтернет-проєктів», «Електронні портфоліо як інструмент освітніх проєктів», «Використання сучасного електронного демонстраційного обладнання в навчальному процесі» – для педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, які проходять курси підвищення кваліфікації.

Результати дослідження впроваджено у педагогічну практику Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Вінницькій області (довідка №01/17-290 від 01.11.2020 р.), Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області (довідка №01-39/436-1 від 17.12.2020 р.), Державного професійно-технічного навчального закладу «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг» (довідка №525 від 23.12.2020 р.), Державного професійно-технічного навчального закладу «Роменське вище професійне училище (довідка №347 від 24.12.2020 р.), Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» (довідка № 128 від 24.12.2020 р.), Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» (довідка №01-02/626 від 28.12.2020 р.), Національного транспортного університету (довідка №2128/13 від 29.12.2020 р.), Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького (довідка № 01-15/528 від 29.12.2020 р.), Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти в Закарпатській області (довідка №301/01-15 від 29.12.2020 р.), ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище» (довідка №01-34/02 від 04.01.21 р.).

Особистий внесок здобувача. В опублікованій у співавторстві зі Г. Романовою статті [10] особистим внеском автора є структура веб-квесту в контексті технології проєктного навчання як виду Інтернет-проєкту; у монографії, опублікованій у співавторстві з М. Артюшиною, Т. Герлянд, Н. Кулалаєвою та ін. [17], – підготовка підрозділу 3.3 «Методика проєктного навчання для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі»; у тезах, опублікованих у співавторстві з Х. Бахтіяровою, І. Середіною [20], – опис застосування сучасних інтернет-сервісів у процесі підготовки майбутніх інженерів-педагогів; в аналітичних матеріалах, опублікованих у співавторстві з М. Артюшиною, Т. Герлянд, Г. Романовою та ін. [21], – матеріали щодо формування готовності учнів ЗП(ПТ)О автотранспортної галузі до проєктної діяльності, за результатами констатувального етапу дослідження; у методичних рекомендаціях, опублікованих у співавторстві з М. Артюшиною, І. Дремовою та ін. [22], – опис методики визначення складності контрольних завдань, тестового та рейтингового контролю навчальних досягнень учнів; у навчальному посібнику, опублікованому у співавторстві з О. Кошуком, Т. Герлянд та ін. [23], – розділ 6 «Меліоративні машини»; в аналітичних матеріалах, опублікованих у співавторстві з Н. Кулалаєвою, Г. Романовою та ін. [24], – узагальнення отриманих даних опитування учнів ЗП(ПТ)О автотранспортної галузі; у методичних рекомендаціях, опублікованих у співавторстві з Т. Герлянд, Н. Кулалаєвою, Г. Романовою та ін. [25], – розділ 2 «Створення веб-квестів у мережі Інтернет», підрозділ 3.3 «Веб-квест «Обережно, автомобіль!»; у довіднику, опублікованому у співавторстві з О. Глущенко, Т. Пащенко та ін. [26], – розділ «Інформаційні проєкти».

Апробацію результатів дослідження забезпечила участь в науково-практичних конференціях різних рівнів:

Міжнародних: «Професійне навчання персоналу – європейський вибір» (Ізмаїл, 2015), «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід,

проблеми, перспективи» (Львів, 2015), «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства» (Київ, 2016), «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи» (Хмельницький, 2017), «Актуальні проблеми технологічної і професійної освіти» (Глухів, 2018), «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства» (Київ, 2018), «Тенденції розвитку професійної та технологічної освіти в умовах ринку праці» (Глухів, 2019), «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи» (Хмельницький, 2019), «Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи» (Ірпінь, 2020), «Актуальні проблеми технологічної і професійної освіти» (Глухів, 2020).

Всеукраїнських: «Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання» (Київ, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019), «Інноваційні технології в освіті та вихованні: історія і сучасність» (Глухів, 2015), «Методичні засади підвищення кваліфікації педагогічних працівників системи професійної освіти» (Київ, 2016), «Науково-методичний супровід професійної освіти і навчання» (Київ, 2016), «Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії і перспективи» (Ірпінь, 2016), «Формування готовності педагогічних працівників професійних навчальних закладів до професійного самовдосконалення» (Глухів, 2016), «Підготовка педагогів професійного навчання: проблеми та перспективи» (Київ, 2016), «Технологія проєктного навчання у професійній підготовці кваліфікованих робітників автотранспортної галузі» (Київ, 2018), «Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії і перспективи» (Ірпінь, 2019).

Семінарах: «Аналіз та узагальнення результатів експериментальної роботи» (Київ, 2015), «Формування готовності педагогічних працівників професійних навчальних закладів до професійного самовдосконалення» (Глухів, 2016), «Підготовка педагогів професійного навчання: проблеми та перспективи» (Київ, 2016), «Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій» (Глухів, 2020).

«Круглих» столах: «Психолого-педагогічні умови вдосконалення особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті» (Київ, 2015), «Застосування технології проєктного навчання у професійній підготовці кваліфікованих робітників автотранспортної галузі» (Київ, 2016).

Публікації. Основний зміст і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 27 працях, з них 17 одноосібні, зокрема: в 7 статтях у провідних наукових фахових виданнях України, 1 статті у міжнародному періодичному збірнику наукових праць, 2 статтях в інших виданнях, підрозділі колективної монографії, 8 тезах у збірниках матеріалів наукових конференцій, частині довідника, частинах двох видань аналітичних матеріалів, навчальному посібнику та 3 методичних рекомендаціях, концепції, що отримала авторське свідоцтво.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, 20 додатків і списку використаних джерел (244 найменування, з них 10 – іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації становить 347 сторінок, з яких 184 – основного тексту. Робота містить 27 рисунків на 11 сторінках і 21 таблицю на 13 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, теоретичну основу, методи дослідно-експериментальної роботи, розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, а також наведено дані про апробацію та впровадження результатів дослідження, особистий внесок здобувача.

У першому розділі – **«Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій як науково-педагогічна проблема»** – висвітлено результати аналізу дослідженості проблеми в педагогічній теорії і практиці, з'ясовано суть і структуру поняття «готовність майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій», визначено особливості її формування у ЗП(ПТ)О.

За результатами аналізу інноваційного розвитку транспортної системи (Х. Горова, Т. Гринько, Х. Данилків, С. Машканцева, О. Побурко, Л. Скляр) інноваційні виробничі технології (далі – ІВТ) автотранспортної галузі визначаємо як науково-обґрунтовані процедури гарантованого і якісного досягнення результатів щодо безпеки, екологічності, енергозбереження, цифровізації та автоматизації сучасних колісних транспортних засобів, ефективності їх експлуатації та ремонту.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що готовність майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій є актуальною проблемою професійної педагогіки. Основними науковими підходами до розв'язання цієї проблеми вчені визначають функціональний (Ф. Генон, Є. Ільїн, Н. Левітов, Л. Нерсисян та ін.) та особистісний (К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, Л. Кандибович, В. Сластьонін та ін.). У сучасній професійній освіті склалося розуміння психологічної готовності як цілісної системи розвитку особистості (М. Артюшина, О. Карпенко, П. Гальперін, О. Гура, Є. Климов, Г. Романова та ін.). Ключовими аспектами готовності майбутніх кваліфікованих робітників визначено психологічну установку на досягнення мети майбутньої професійної діяльності, здатність ефективно виконувати професійну діяльність відповідно до вимог сучасного ринку праці і роботодавців.

На основі теоретичного аналізу нами уточнено поняття «готовність майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій», під яким розуміємо цілісне особистісне утворення, що характеризується мотиваційно-ціннісним ставленням до професійних інновацій, професійно значущими суб'єктними якостями та інноваційними властивостями, сукупністю необхідних професійних знань, умінь і навичок, що забезпечують використання інноваційних виробничих технологій у професійній діяльності на підприємствах автотранспортної галузі.

За результатами вивчення наукової літератури нами виокремлено компоненти готовності до застосування інноваційних виробничих технологій: *мотиваційно-ціннісний* (прагнення та внутрішня мотивація до застосування ІВТ, потреба у професійному самовдосконаленні, цінності соціальної відповідальності за результати діяльності, професійного самовдосконалення), *суб'єктний* (активність

щодо застосування ІВТ, проактивність щодо професійного самовдосконалення, інноваційні властивості, здатність до групової взаємодії, рефлексія); *пізнавальний* (розуміння суті і специфіки реалізації ІВТ, усвідомлення відповідних процедур, знання вимог щодо вибору та умов застосування ІВТ); *діяльнісний* (уміння й навички щодо застосування ІВТ, відповідність дій та вчинків вимогам їх застосування, здатність до самовдосконалення щодо застосування ІВТ).

Аналіз досвіду формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ засвідчив високі вимоги підприємств щодо рівня такої готовності та водночас недостатню залученість роботодавців до цього процесу, відставання навчально-методичного забезпечення від швидкого оновлення виробничих технологій, відсутність спеціальних методик, недостатню готовність педагогічних працівників до використання інформаційно-комунікаційних технологій, невідповідність матеріально-технічного забезпечення закладів. Визначено такі позитивні тенденції, як: запровадження стандартів на модульно-компетентнісній основі, створення навчально-практичних центрів з підготовки кваліфікованих робітників автотранспортної галузі, запровадження елементів дуальної форми здобуття освіти.

У другому розділі – **«Проектування процесу формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій»** – обґрунтовано педагогічні умови, модель та методика формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій.

Охарактеризовано процедуру та висвітлено результати експертного оцінювання важливості педагогічних умов формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ, зокрема, до пріоритетних умов віднесено: підвищення мотивації учнів до оволодіння ІВТ, доповнення змісту навчання знаннями і вміннями щодо застосування ІВТ, розроблення та впровадження методики формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ, створення інноваційно-розвивального середовища для формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ.

Спроектовано модель формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ, що є засобом унаочнення цього процесу, зв'язку педагогічної науки з практикою, узагальнює результати та визначає прогностичне бачення розв'язання поставленої проблеми (рис. 1). Модель містить п'ять блоків (проактивний, концептуальний, змістовий, функціональний і результативний), кожен з яких має змістове наповнення та вирішує необхідну частину завдань освітнього процесу. Проактивний блок поєднує соціальне замовлення, загальну мету і завдання, суб'єктів досліджуваного процесу. Концептуальний блок містить наукові підходи (системний, діяльнісний, технологічний, компетентнісний, контекстний, інноваційно зорієнтований, суб'єктно-продуктивний) і принципи (науковості, системності та цілісності, наступності та безперервності, продуктивності, варіативності, розвитку суб'єктності, інтерактивності, інноваційності, соціального партнерства) формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до застосування ІВТ.

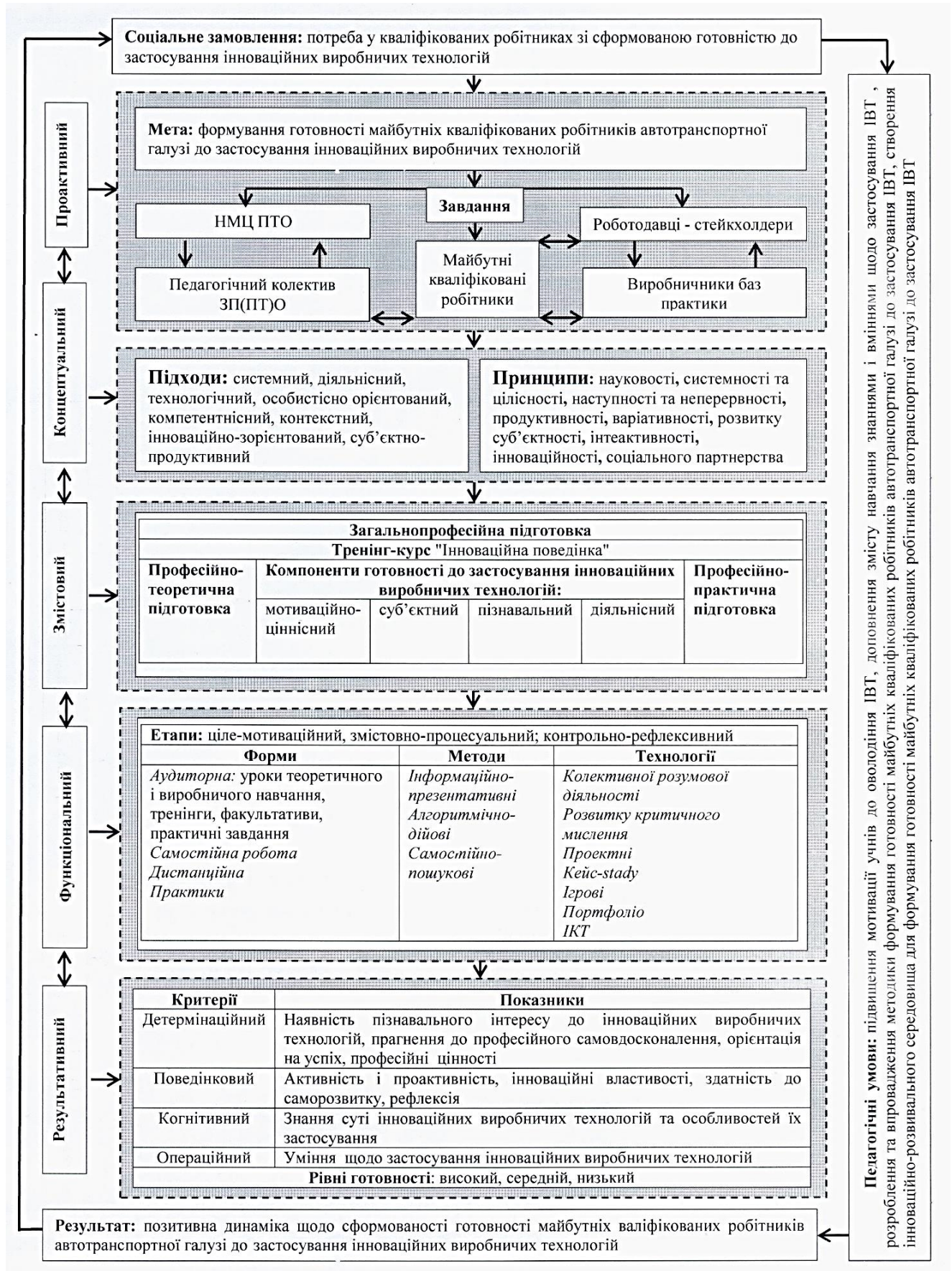

Рис. 1. Модель формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ

Змістовий блок моделі включає складові підготовки майбутніх кваліфікованих робітників: загальнопрофесійну, професійно-теоретичну та професійно-практичну, що забезпечують формування компонентів готовності до застосування ІВТ. Функціональний блок моделі містить етапи формування готовності до застосування ІВТ та відображає відповідні форми, методи, технології. Результативний блок моделі передбачає оцінювання, аналіз та корекцію результатів формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ.

Розроблено та апробовано методику формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ, що виконує інноваційну, розвивальну, виховну, пізнавальну, інтерактивну, оцінну функції; реалізується у процесі загальнопрофесійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, а також позанавчальної роботи на ціле-мотиваційному, змістовно-процесуальному, контрольному-рефлексивному етапах. Успішна реалізація методики забезпечується тренінгами для педагогічних працівників на базі регіональних навчально-методичних центрів професійно-технічної освіти та ЗП(ПТ)О.

У ході реалізації *ціле-мотиваційного* етапу відбувається постановка загальної мети і конкретизація цілей за рівнями засвоєння навчального матеріалу, розпочинається реалізація мотиваційного циклу, організовується навчання груповій взаємодії, здійснюється ознайомлення з досвідом діяльності інноваційних підприємств, реалізується тренінг-курс для учнів «Інноваційна поведінка». На *змістовно-процесуальному* етапі забезпечується проблемно-пошукове опанування змісту навчання із застосуванням технологій розвитку критичного мислення, колективної розумової діяльності, імітаційно-ігрового навчання, здобувачі освіти активно включені до проєктної діяльності, що передбачає виконання інформаційних, дослідницьких, соціальних, практичних, творчих проєктів, до проведення занять залучаються стейкхолдери. На *контрольно-рефлексивному* етапі здійснюється рефлексивний контроль та відбувається діагностика ефективності формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ.

У третьому розділі – **«Експериментальна перевірка моделі формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій»** – наведено програму експериментальної роботи, описано хід експерименту та результати перевірки моделі формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій.

Згідно з розробленою програмою в 2015–2020 рр. проведено дослідно-експериментальну роботу в таких навчальних закладах: Вінницькому вищому професійному училищі сфери послуг, Навчально-науковому центрі ПТО НАПН України, ДПТНЗ «Роменське ВПУ», Хмельницькому вищому професійному училищі №25, ДНЗ «Мукачівський центр професійно-технічної освіти». У підготовці педагогів ЗП(ПТ)О до експериментальної роботи взяли участь методисти регіональних навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) ПТО. Загалом в експериментальній діяльності взяли участь 422 респонденти, з них 370 учнів (184 в експериментальних групах і 186 у контрольних) та 52 педагогічних працівників. Під час експерименту для з'ясування рівнів сформованості готовності до ІВТ використано розроблену автором анкету «Готовність майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до

застосування інноваційних виробничих технологій», діагностичні методики Б. І. Додонова «Формула мотивації» (у модифікації Г. Романової), Є. Фанталової «Рівень співвідношення цінності й доступності в різних життєвих сферах», «Самооцінка психічного стану: самопочуття, загальна активність, настрої (САН)» (розроблена під керівництвом В. Доскіна), А. В. Лазукіна – Н. Ф. Каліна «Прояв креативності», здійснено експертне оцінювання.

На констатувальному етапі експерименту принципів відмінностей у сформованості готовності до застосування ІВТ в учнів експериментальної (ЕГ) і контрольної (КГ) груп не було виявлено. У загальній вибірці здобувачів освіти переважав середній (51,3%) і низький (45,1%) рівні готовності, високий рівень спостерігався у 3,4% респондентів. Результати початкової діагностики готовності майбутніх кваліфікованих робітників до застосування ІВТ засвідчили високий рівень її сформованості в 3,5% учнів ЕГ та КГ, середній рівень – у 51,1% учасників ЕГ та 51,7% – КГ, низький рівень – у 45,4% респондентів ЕГ та 44,8% – КГ (рис. 2). Аналіз результатів за компонентами показав, що найвищий показник – 7,6% учнів ЕГ та 7,0% – КГ (високий рівень) виявився щодо сформованості суб'єктного компонента, а найнижчий – 55,4% учасників ЕГ та 53,2% – КГ (низький рівень) – щодо діяльнісного.

Результати формувального етапу експерименту свідчать, що в ЕГ, на відміну від КГ, істотно зросла кількість учнів з високим та середнім рівнем сформованості всіх компонентів готовності до застосування ІВТ, натомість, з низьким – зменшилася. У контрольній групі зміни, що відбулися, є менш значними. Найбільш виразно позитивна динаміка в ЕГ спостерігається щодо рівнів сформованості діяльнісного компонента. За результатами формувального етапу експерименту в ЕГ кількість учнів з високим рівнем готовності до застосування ІВТ зросла на 15,9% (у КГ на 5,8%); із середнім – на 18,9% (у КГ на 11,6%); кількість учнів з низьким рівнем зменшилася на 34,8% (в КГ на 17,4%) (рис. 2).

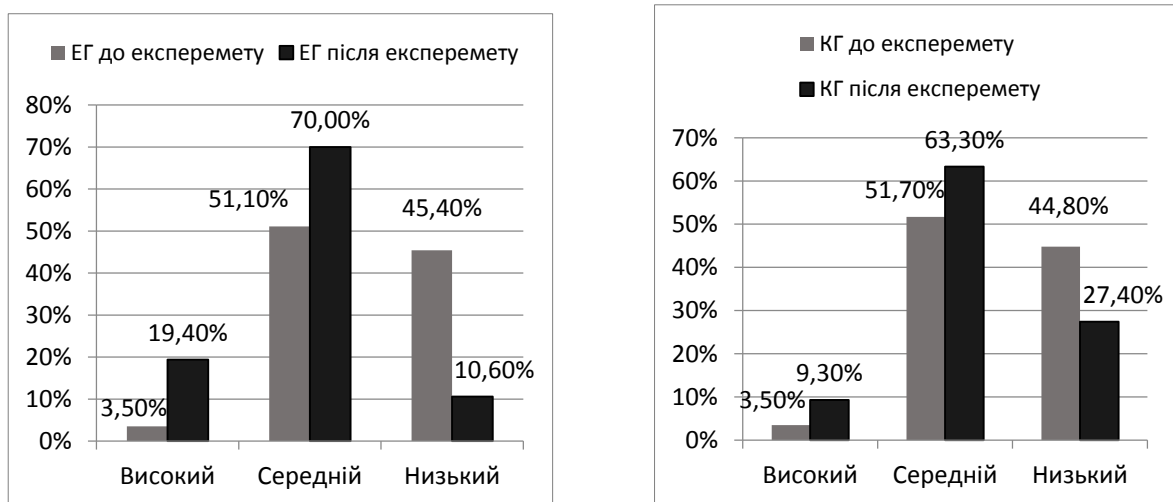

Рис. 2. Сформованість готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ до та після експериментальної роботи в ЕГ та КГ

Значення χ^2 дорівнює 20,834, що перевищує теоретичне значення χ^2 -критерію (5,99) та підтверджує достовірність різниці отриманих результатів з ймовірністю 95%.

Отримані дані свідчать про те, що експериментальне навчання згідно розробленої моделі формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до використання ІВТ є ефективним, оскільки результати ЕГ є суттєвішими за результати КГ.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукового завдання формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ, що дає підставу сформулювати такі висновки.

1. Результати теоретичного аналізу психолого-педагогічної, науково-методичної літератури свідчать, що формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ є актуальною проблемою професійної педагогіки, водночас, вона не є достатньо розробленою. За результатами аналізу інноваційного розвитку транспортної системи інноваційні виробничі технології автотранспортної галузі визначено як науково-обґрунтовані процедури гарантованого і якісного досягнення результатів щодо безпеки, екологічності, енергозбереження, цифровізації та автоматизації сучасних колісних транспортних засобів, ефективності їх експлуатації та ремонту.

Обґрунтовано поняття «готовність майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій» як цілісне особистісне утворення, що характеризується мотиваційно-ціннісним ставленням до професійних інновацій, професійно значущими суб'єктними якостями та інноваційними властивостями, сукупністю необхідних професійних знань, умінь і навичок, що забезпечують використання ІВТ у професійній діяльності на підприємствах автотранспортної галузі. У структурі означеної готовності визначено чотири компоненти: *мотиваційно-ціннісний* (прагнення та внутрішня мотивація до застосування ІВТ, потреба у професійному самовдосконаленні, цінності соціальної відповідальності за результати діяльності, професійного самовдосконалення), *суб'єктний* (активність щодо застосування ІВТ, проактивність щодо професійного самовдосконалення, інноваційні властивості, здатність до групової взаємодії, рефлексія; *пізнавальний* (розуміння суті і специфіки реалізації ІВТ, усвідомлення відповідних процедур, знання вимог щодо вибору та умов застосування ІВТ); *діяльнісний* (вміння і навички щодо застосування ІВТ, відповідність дій та вчинків вимогам їх застосування, здатність до самовдосконалення щодо застосування ІВТ).

2. За результатами експертного оцінювання визначено такі педагогічні умови формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ: підвищення мотивації учнів до оволодіння ІВТ; доповнення змісту навчання знаннями і вміннями щодо застосування ІВТ; розроблення та впровадження методики формування готовності майбутніх

кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ; створення інноваційно-розвивального середовища для формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ.

3. Спроектвана модель формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ є засобом унаочнення та дослідження цього процесу, відображає зв'язок педагогічної науки з практикою, узагальнює результати та визначає прогностичне бачення розв'язання поставленої проблеми.

Модель містить п'ять блоків (проактивний, концептуальний, змістовий, функціональний і результативний), кожен з яких має змістове наповнення та вирішує необхідну частину завдань професійної підготовки. Модель зумовлює такі ознаки освітнього процесу: цілісність – охоплено весь процес формування компонентів готовності майбутнього кваліфікованого робітника автотранспортної галузі до застосування ІВТ (мотиваційно-ціннісного, суб'єктного, пізнавального, діяльнісного); поетапність – спроектовано поетапне ускладнення змісту підготовки: від формування мотивації до практичного застосування ІВТ; динамічність – передбачено системний перехід від низького, через середній, до високого рівня відповідної готовності; диференційованість – враховано особливості формування готовності до застосування ІВТ залежно від її вихідного рівня.

4. Розроблено методику формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ, що виконує інноваційну, розвивальну, виховну, пізнавальну, інтерактивну, оцінну функції; реалізується у процесі загальнопрофесійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, а також позанавчальної роботи на ціле-мотиваційному, змістовно-процесуальному, контрольному-рефлексивному етапах, які відображають: динаміку розвитку потреб і цінностей професійного самовдосконалення, суб'єктних якостей та інноваційних властивостей, формування знань, умінь і навичок застосування ІВТ.

Через апробацію методики експериментально перевірено ефективність моделі формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ. Аналіз результатів формувального етапу експериментальної роботи засвідчив, що впровадження розробленої моделі позитивно впливає на формування усіх структурних компонентів готовності: мотиваційно-ціннісного, суб'єктного, пізнавального, діяльнісного. В ЕГ кількість учнів з високим рівнем готовності до застосування інноваційних виробничих технологій зросла на 15,9% (в КГ на 5,8%); із середнім – на 18,9% (в КГ на 11,6%); кількість учнів з низьким рівнем зменшилася на 34,8% (в КГ на 17,4%). Значення χ^2 дорівнює 20,834, що перевищує теоретичне значення χ^2 -критерію (5,99) та підтверджує достовірність різниці отриманих результатів з ймовірністю 95%. Наявність позитивної динаміки щодо сформованості всіх компонентів готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ свідчить про те, що поставлена мета дослідження досягнута, гіпотеза доведена, а його завдання виконані.

5. За результатами дослідження підготовлено та впроваджено методичні рекомендації з формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ, в яких стисло й системно викладено

педагогічні умови, основні методи та прийоми формування означеної готовності; розкрито методика формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування ІВТ, представлено програму тренінг-курсу для учнів «Інноваційна поведінка», що забезпечує розвиток їхньої внутрішньої мотивації, професійних цінностей, інноваційних властивостей, здатності до групової взаємодії, опанування прийомів колективної творчої діяльності, вирішення винахідницьких завдань у контексті застосування інноваційних виробничих технологій.

Проведене дослідження не претендує на остаточне і вичерпне розв'язання всіх аспектів досліджуваної проблеми. Подальшого дослідження потребують теоретико-методологічні засади формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до інноваційної діяльності, розвиток готовності викладачів професійного навчання до проектування інноваційно орієнтованого освітнього процесу, виявлення організаційно-педагогічних умов забезпечення взаємодії ЗП(ПТ)О та роботодавців у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Романов Л. А. Забезпечення рефлексивного контролю навчання студентів. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”*. Київ : Гнозис, 2013. Додаток 1 до Вип. 31, т. VII (49). С. 523 – 529.

2. Романов Л. А. Методичні аспекти контролю та оцінювання навчальних проєктів. *Професійна освіта: проблеми і перспективи* : Збірник наукових праць ІПТО НАПН України; РВНЗ «КІПУ». Київ, Сімферополь: НіЦ КІПУ, 2013. Вип. 5. С. 116 – 119.

3. Романов Л. А. Технологія конструювання тестів у контексті вдосконалення контрольної-оцінювальної діяльності у професійно-технічній освіті. *Професійна освіта: проблеми і перспективи* : Збірник наукових праць ІПТО НАПН України; РВНЗ «КІПУ». Київ; Сімферополь: Дніпропетровськ; ІМА-прес, 2014. Вип. 6. С. 45 – 50.

4. Романов Л. А. Особистісно-розвивальний контроль у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. *Теорія і методика професійної освіти* : електронний науковий фаховий журнал [електронний ресурс]. 2015. Вип. 7. URL: <http://www.tmpe.profua.info/images/docs/7/15romanov.pdf>

5. Романов Л. А. Застосування веб-квестів у професійній підготовці кваліфікованих робітників автотранспортної галузі. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка* : збірник наук. праць. Київ : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2015. Вип. 10. С. 97 – 103.

6. Романов Л. А. Педагогічні умови формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка* : збірник наук. праць. Вип. 15. ЖККГВ «Полісся» ЖОР, 2018. С.147 – 153.

7. Романов Л. А. Теоретичні основи формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка* : збірник наук. праць. Вип. 16. ЖККГВ «Полісся» ЖОР, 2018. С.33 – 39.

Наукові праці у періодичних виданнях іноземних держав

8. Романов Л. А. Модель формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій. *Znanstvena misel journa. Slovenia. №49/2020. С. 38 – 42.*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

9. Романов Л. А. Функції проектного навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Звітної науково-практичної конференції за 2014 рік (м. Київ, 26 березня 2015 р.)*. Київ : ІПТО НАПН України, 2015. Т. 1. С. 152 – 153.

10. Романов Л. А. Романова Г. М. Підготовка педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів до застосування веб-квестів. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи* : збірник наук. праць. Львів : ЛДУ БЖД, 2015. Частина 2. С. 105 – 109.

11. Романов Л. А. Методичні засади впровадження інформаційних технологій у професійну підготовку кваліфікованих робітників автотранспортної галузі. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 7, 19 квітня 2016 р.)*. Київ : ІПТО НАПН України, 2016. Т.1. С. 80 – 82.

12. Романов Л. А. Веб-квест як втілення сучасної технології проектного навчання у професійній освіті. *Матеріали науково-практичного семінару «Формування готовності педагогічних працівників професійних навчальних закладів до професійного самовдосконалення»*. Глухів : Професійно-педагогічний коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, 2016. С. 13 – 14.

13. Романов Л. А. Ефективність застосування мобільних пристроїв у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної), присвяченої 25-річчю НАПН України (м. Київ, 29 березня - 13 квітня 2017 р.) / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ : ІПТО НАПН України, 2017. С. 170 – 177.*

14. Романов Л. А. Інноваційні підходи до розроблення проектних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XII звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Київ, 5-19 березня 2018 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. К. : ІПТО НАПН України, 2018. С. 227 – 229.

15. Романов Л. А. Застосування проектних технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XIII звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Київ, 18–28 березня 2019 р.) / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ : ІПТО НАПН України, 2019. С. 274 – 277.

16. Романов Л. А. Методичні рекомендації з формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій. Київ : Наукова столиця, 2020. 72 с.

17. Романов Л. А. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах : монографія / Аніщенко В. М., Артюшина М. В., Герлянд Т. М., Кулалаєва Н. В., Пашенко Т. М. та ін.; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: Полісся, 2019. 208 с.

18. Романов Л. А. Етапи формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій. *Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи: зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. Київ-Ірпінь, 7 квітня 2020 р.* / за наук. ред. Л. М. Петренко, О. А. Пілевич. Київ: Університет ДФС України, 2020. С. 111 – 113.

19. Романов Л. А. Методичні основи створення освітніх веб-квестів. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 14 травня 2020 р. Глухів:* Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. С. 218 – 220.

20. Романов Л. А., Бахтіярова Х. Ш., Середіна І. А. Особливості підготовки майбутніх педагогів професійного навчання зі спеціальності «професійна освіта (транспорт) в умовах карантину, викликаного covid-19. *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій* : матеріали IV Всеукраїнського науково-методичного семінару (5 листопада 2020 р.). Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. С. 32 – 36.

Опубліковані праці, що додатково відображають наукові результати дисертації

21. Романов Л. А. Методичні засади розроблення проектних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрної, будівельної та автотранспортної галузей. *Професійно-технічна освіта : аналітичні матеріали за результатами констатувального етапу досліджень* / Кулалаєва Н. В., Артюшина М. В., Романова Г. М., Герлянд Т. М., Пашенко Т. М., Романов Л. А. ; за наук. ред. В. О. Радкевич, М. В. Артюшиної. Київ : ІПТО НАПН України, 2017. С. 29 – 54.

22. Романов Л. А. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів професійно-технічного навчального закладу / М. В. Артюшина, І. Б. Дремова, Л. А. Романов та ін. Київ : ІПТО НАПН України, 2015. 198 с.
23. Романов Л. А., Кошук О. Б., Лузан П. Г., Мося І. А., Герлянд Т. М. Сільськогосподарські і меліоративні машини : навчальний посібник. 2-ге вид. доповнене. Київ : ТОВ «ЦК Компрінт», 2017. 282 с.
24. Романов Л. А. Методичні засади розроблення проектних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрної, будівельної та автотранспортної галузей. *Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта : інформаційно-аналітичні матеріали* / Кулалаєва Н. В., Романова Г. М., Герлянд Т. М., Шимановський М. М., Романов Л. А. ; за наук. ред. В. О. Радкевич. Київ : ІПТО НАПН України, 2019. С. 80 – 127.
25. Романов Л. А., Герлянд Т. М., Кулалаєва Н. В., Пащенко Т. М., Романова Г. М. Веб-квест у професійному навчанні: методичні рекомендації для педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів. Житомир : Полісся, 2019. 132 с.
26. Романов Л. А., Глущенко О. В., Пащенко Т. М., Пятничук Т. В., Шимановський М. М. Проектні технології навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів: довідник. Житомир : Полісся, 2019. 128 с.
27. Романов Л. А. Авторське свідоцтво № 91863 Україна. Науковий твір «Концепція проектного професійного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» / Н. В. Кулалаєва, Г. М. Романова, Т. М. Герлянд, М. М. Шимановський, Л. А. Романов. № 93194; заявка від 16.07.2019; зареєстр. 28.08.2019.

АНОТАЦІЇ

Романов Л. А. Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (01 «Освіта/ Педагогіка»). – Національний авіаційний університет, Київ, 2021.

У дисертації досліджено формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій у процесі професійної підготовки в сучасній педагогічній теорії і практиці. Обґрунтовано суть та структуру готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій. Визначено педагогічні умови, спроектовано та теоретично обґрунтовано модель, розроблено й апробовано методику формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій, підготовлено та впроваджено відповідні методичні рекомендації.

Ключові слова: готовність, інноваційна виробнича технологія, майбутній кваліфікований робітник автотранспортної галузі, слюсар з ремонту автомобілів, заклад професійної (професійно-технічної) освіти, методика, педагогічні умови, модель.

Романов Л. А. Формирование готовности будущих квалифицированных рабочих автотранспортной отрасли к применению инновационных производственных технологий. - На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 - теория и методика профессионального образования (01 «Образование/Педагогика»). – Национальный авиационный университет, Киев, 2021.

В диссертации исследовано формирование готовности будущих квалифицированных рабочих автотранспортной отрасли к применению инновационных производственных технологий в процессе профессиональной подготовки в современной педагогической теории и практике. Обоснована сущность и структура готовности будущих квалифицированных рабочих автотранспортной отрасли к применению инновационных производственных технологий. Определены педагогические условия, спроектирована и теоретически обоснована модель, разработана и апробирована методика формирования готовности будущих квалифицированных рабочих автотранспортной отрасли к применению инновационных производственных технологий, подготовлены и внедрены соответствующие методические рекомендации.

Ключевые слова: готовность, инновационная производственная технология, будущий квалифицированный рабочий автотранспортной отрасли, слесарь по ремонту автомобилей, заведение профессионального (профессионально-технического) образования, методика, педагогические условия, модель.

Romanov L. A. Formation of Readiness of Future Skilled Workers of Motor Transport Industry to Application of the Innovative Production Technologies. – Printed as a manuscript.

Thesis for a candidate's degree in Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education (01 Education/Pedagogy). – National Aviation University, Kyiv, 2021.

The thesis investigates the formation of readiness of future skilled workers of the motor transport industry to apply innovative production technologies in the process of professional training in modern pedagogical theory and practice. Such technologies are defined as scientifically substantiated procedures for guaranteed and high-quality results in terms of safety, environmental friendliness, energy saving, digitalization and automation of modern wheeled vehicles, the efficiency of their operation and repair.

The principles (scientific, systematic and integrity, consistency and continuity, productivity, variability, development of subjectivity, interactivity, innovation, social partnership) are outlined and methodological approaches (systemic, activity, technological, personality-oriented, competence, contextual, innovative-oriented, subject-productive) are substantiated the formation of readiness of future skilled workers of motor transport industry to application of innovative production technologies.

The concept of «*readiness of future skilled workers in the motor transport industry to the application of the innovative production technologies*» as a holistic personal education, characterized by a motivational and value attitude to professional innovations, professionally significant subjective qualities and innovative properties, a set of necessary professional skills and abilities that ensure the use of innovative production technologies in professional activities at the enterprises of the motor transport industry. The following components of readiness for application of innovative production technologies are substantiated: *motivational value* (aspiration and internal motivation for application of innovative production technologies, need for professional self-improvement, values of social responsibility for results of activity, professional self-improvement), *subjective* (activity on application of innovative production technologies, proactivity in professional self-improvement, innovative properties, ability to group interaction, reflection, *cognitive* (understanding the nature and specifics of innovative production technologies, awareness of relevant procedures, knowledge of the requirements for the choice and conditions of innovative production technologies); *activity* (skills and abilities as for the application of innovative production technologies, conformity of actions to requirements of their application, ability to self-improvement concerning application of innovative production technologies).

The procedure is described and the results of expert assessment of the importance of pedagogical conditions for the formation of readiness of future skilled workers in the automotive industry are included, among them: increasing students' motivation to master innovative production technologies, supplementing the content of training with knowledge and skills of the skilled workers of the motor transport industry to the use of innovative production technologies, the creation of an innovation and development environment for the formation of the readiness of future skilled workers of the motor transport industry to the use of innovative production technologies.

A model of forming the readiness of future skilled workers in the motor industry to use innovative production technologies, which is a means of illustrating this process, was formed in order to reflect the relationship of pedagogical science with practice, summarizes the results and determines the prognostic vision of the problem and contains five blocks (proactive, conceptual, semantic, functional and resultative), each of which has a semantic content and solves the necessary part of the training tasks.

The method of forming the readiness of future skilled workers of the motor transport industry to use innovative production technologies, which performs innovative, developmental, educational, cognitive, interactive, evaluation functions,

has been developed and tested; implemented in the process of general professional, professional-theoretical and professional-practical training, as well as extracurricular work at the motivational, content-procedural, control-reflexive stages, i.e., reflecting: the dynamics of development of needs and values of professional self-improvement, subjective qualities and innovative properties, formation of knowledge, skills and abilities of application of innovative production technologies.

The efficiency of experimental training according to the developed model of formation of readiness of future skilled workers of motor transport industry to use of innovative production technologies is proved.

Key words: readiness, innovative production technology, future skilled worker of motor transport industry, car repair mechanic, institution of professional (vocational and technical) education, methods, pedagogical conditions, model.